

Constantine Cavarnos. 1) *St. Cosmas Aitolos*, Modern Greek Saints No 1. 3η έκδοσις ἀναθεωρημένη καὶ ἐπιυξημένη, Institute for Byzantine and Modern Greek Studies, Belmont Mass. 1985 σελ. XII/118.

2) *St. Savvas the New*, Modern Greek Orthodox Saints No 8, Institute for Byzantine and Modern Greek Studies, Belmont Mass. 1985 σελ. 144.

Ἐνα μεγάλο μέρος τῆς σημερινῆς τετραγαμένης διεθνοῦς κοινωνίας, ἀνήκον κυρίως εἰς τὰς χώρας τοῦ λεγομένου ἀνατολικοῦ κόσμου, μαζί μὲ τὴν ἐπιβολὴν εἰς αὐτὸ τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ «σοσιαλιστικοῦ» συστήματος ἔχει ἀναγκασθῆ νὰ εἰσδεχθῆ καὶ τὴν ἄνωθεν ἐπιβληθεῖσαν ἀθεΐαν. Κατ' ἀπομίμησιν τῶν καθεστώτων τούτων ἡ μόδα αὐτὴ ἔχει κάμει τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἐμφανισεῶς της καὶ παρ' ἡμῖν καὶ μάλιστα εἰς τὰ σχολικὰ βιβλία. Παραλλήλως καὶ δι' ἄλλων μέσων κρατικῶν τῆς δημοσιότητος εἰσάγεται ποικιλομόρως ἡ ἀθεϊστικὴ προπαγάνδα, ἵνα μθριδατικῶς ἐθισθῆ ὁ κόσμος εἰς τὴν ὑλιστικὴν περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου ἀντίληψιν. Λησμονοῦν οἱ ταῦτα τεκταινόμενοι ὅτι τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πηγαῖον, ἐμφυτον, πανίσχυρον καὶ ὑπῆρξεν ἀείποτε ἢ δημιουργικωτέρα δύναμις πρὸς ἔργα μεγάλα, γενναῖα καὶ ἰσχυρά, ποῦ διεμόρφωσαν τὸν πολιτισμὸν τοῦ ἀνθρώπου. Δίπλα εἰς τοὺς οἴκους ποῦ ἐκδίδουν ἔργα ὑλιστικὰ καὶ μαρξιστικά, ἀνθοῦν καὶ κυριαρχοῦν οἴκοι ἐκδοτικοὶ ἀφθονώτατοι διεθνοῦς ἀπηχῆσεως βιβλίων σχετιζομένων πρὸς τὴν θρησκείαν. Καὶ εἰς τὴν τεχνοκρατουμένην Ἀμερικὴν ἢ θρησκευτικὴ πίστις θερμαίνει τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὑψώνει τὸν πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν βίον των. Ἄς μὴ θεωρῆ λοιπὸν κανεὶς περίεργον ὅτι τὰ περὶ θρησκείας, θρησκευτικῆς τέχνης καὶ ἀγιολογικὰ κείμενα εἶναι εὐπρόσδεκτα εἰς τὴν χώραν ἐκείνην.

Ὁ Κ. Καβαρνός, διαπρεπὴς ἱστοριοδίφης τοῦ Μεσαιωνικοῦ καὶ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ, δεδοκιμασμένης ἱκανότητος εἰς τὴν κατανόησιν τῆς φύσεως καὶ τῆς δυνάμεως τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, τέχνης καὶ τῆς πολιτιστικῆς της λάμπσεως, ἔχει δημοσιεύσει ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων ἓνα πλῆθος βιβλίων καὶ ἔχει συντελέσει ἀξιολόγως εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς γνησίας μορφῆς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχον δυσφημήσει καὶ παραμορφώσει εἰς τὸ παρελθὸν οἱ ὑπερφίαλοι δυτικοὶ πολιτικοὶ καὶ θρησκευτικοὶ καιροσκόποι, λυσσῶντες διότι τὸ ἔθνος μας ἐπροτίμησε νὰ ὑποταχθῆ εἰς τοὺς Μωαμεθανούς, ὅταν διεπίστωσεν ὅτι ἐναλλακτικὴ λύσις ὑπῆρχε μόνον νὰ ὑποταχθῆ εἰς τοὺς Δυτικούς καὶ ἀπεκλείετο ὁ τρίτος δρόμος τῆς ἀνεξαρτησίας.

Εἰς τὸ περὶ τοῦ ἁγίου *Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ* βιβλίον του ὁ Καβαρνός ἐξαίρει τὸν θρησκευτικὸν καὶ ἔθνικὸν ρόλον ποῦ διεδραμάτισε μὲ τὸ κήρυγμά του (1761-1779) ὁ ἰσαπόστολος οὗτος ἀνὰ πᾶσαν τὴν τουρκικὴν ἐπικράτειαν, φωτίσας ἀγραμμάτους, ἀμυήτους καὶ ἐκ τῆς δουλείας βαρβαρωθέντας πληθυσμούς καὶ διακωλύσας αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀρνησιθρησκείας τὸν κίνδυνον. Ὁ συγγραφεὺς ἐξεικονίζει ἄριστα τὸ μεθοδικόν, ἀπλοῦν, ἄμεσον καὶ ἀποτελεσματικὸν διδακτικὸν - κηρυκτικὸν ἔργον τοῦ ἁγίου, τὴν ἀποτελεσματικότητά του καὶ τὸ μέγα κῦρος ποῦ ἀπελάμβανεν εἰς τοὺς πληθυσμούς χριστιανικοὺς καὶ μωαμεθανικοὺς, πιστεύοντας ἔτι ζῶντος αὐτοῦ εἰς τὴν ἀγότητά του. Διὰ τῆς περιγραφῆς τοῦ βίου, τῆς ἀναλύσεως τοῦ κηρύγματος, τῶν περιοδίων του, τοῦ θαυμαστοῦ ἀποτελέσματος πρὸς ἡμέρωσιν καὶ εὐσέβειαν τῶν πληθου-

σιμών και τοῦ μαρτυρίου του καθὼς και διὰ τῶν προφητειῶν ποῦ ἐπληθύνθησαν και τῶν θαυμάτων του δίδει ὁ συγγραφεὺς πλήρη εἰκόνα τῆς σεβασμίας προσωπικότητος τοῦ ἰσαποστόλου ἁγίου και τῆς ἀνυπερβλήτου θρησκευτικῆς και ἔθνικῆς του προσφορᾶς πρὸς τὸ Ἔθνος. Ἡ ἐκκλησία τὸν καθιέρωσε μεταξύ τῶν ἁγίων διὰ Πατριαρχικῆς πράξεως τὸ 1961.

Ὁ Ἅγιος Σάββας ὁ Νέος ἐξ ἄλλου ἔχει καταστῆ ἅγιος και ἔχουν ἀνεγερθῆ ναοὶ πρὸς τιμὴν του χωρὶς νὰ ἔχη ἀκόμη ἀνακηρυχθῆ ἐπίσημως ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου. Ὁ Καβαρνὸς ἐκθέτει μὲ τὴν φωτισμένην γραφίδά του ἐπὶ τῆ βάσει μαρτυριῶν τὰ κυριώτερα περιστατικὰ τοῦ βίου και τῆς ἀσκήσεως τοῦ ὑποδειγματικοῦ αὐτοῦ ἀσκητοῦ, ἐλέγχει τὰ τεκμήρια τῆς ἀθηντικότητος τῶν μαρτυριῶν και δίδει πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς ἁγιότητος τοῦ αἰοδιμου ἀσκητοῦ και τῆς ἀνακηρύξεως αὐτοῦ ὡς ἁγίου αὐθορμήτως ὑπὸ πλήθους ἀνθρώπων εὐλαβῶν, ἀγραμμάτων, ἐγγραμμάτων και ἐγκρίτων. Πληροφορεῖ περὶ τῶν ἀνεγερθέντων πρὸς τιμὴν του ναῶν, τῶν συγγραφειῶν ἀκολουθιῶν, κανόνων και τοῦ πρωτοφανοῦς φαινομένου τῆς τελέσεως λειτουργιῶν χωρὶς νὰ προϋπάρχη ἐπίσημος καθγιασμός καθιερωμένος ὑπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς. Ἐνας μαθητῆς και συνασκητῆς τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου βιώσας ἁγίως και θαυματοργῶς (1862-1948) ἀνακηρύσσεται ἅγιος ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἔζησε. Τὸ φαινόμενον εἶναι ἀξιοσημείωτον και κινεῖ εἰς σκέψεις.

Τὰ δύο βιβλία τοῦ Καβαρνὸς περὶ τῶν δύο νέων ἁγίων τοῦ Ἀνατολικοῦ Ὁρθόδοξου δόγματος (ὑπάρχουν ἄλλοι ἐξ ἀκόμη νέοι ἅγιοι) ἐκδιδομένα ἀγγλιστὶ χάριν τῶν ἀγγλοφώνων Ἑλλήνων, καθιστοῦν γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν ἀγγλόφωνον κόσμον, γραφέντα ἐπὶ τῆ βάσει θετικῶν πειστηρίων και ἀντικειμενικῶν μαρτυριῶν, περιστατικὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως εἰς τὸν ὀρθόδοξον νεώτερον κόσμον και πρόσωπα διαλάμπαντα εἰς ἀρετὴν και ἁγιότητα.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Ν. Τσαϊλακοπούλου, Ἡ ἴδρυση και ὁ ἐμπλουτισμὸς τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου Ἐδέσσης, Θεσσαλονίκη 1985, σελ. 244.

Ὁ συγγραφεὺς, ἐπίτιμος γυμνασιάρχης, κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑπηρεσίας του εἰς τὸ Γυμνάσιον Ἐδέσσης ὡς φιλόλογος καθηγητοῦ κατὰ τὰ πρὸ τοῦ πολέμου ἔτη, θεώρησε χρέος του ἔθνικόν, ἐνώπιον τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπιβουλῶν τῶν δολίων γειτόνων νὰ ἐνσωματώσουν τὴν Μακεδονίαν λόγῳ δῆθεν σλαβικῆς συγγενείας, ὅπως ἀνατρέψῃ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν κατοίκων και τοῦ κόσμου ὅλου τὴν βάσιν τῶν ἐπιχειρημάτων των, συγκεντρῶνων τὰ ἐν τῆ Μακεδονικῇ γῆ ἐγκατεσπαρμένα ἐνεπίγραφα ἢ μὴ πάσης φύσεως μαρτύρια τὰ ἀφώνως διαλαλοῦντα τὴν ἱστορικότητα τῆς Ἑλληνικῆς παρουσίας ἀπὸ ἀρχαιοτάτων αἰώνων ἐν συνεχείᾳ μέχρι σήμερον μὲ παράλληλον ἀπουσίαν και τοῦ ἐλαχίστου σλαβικοῦ μαρτυρίου μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σχίσματος τοῦ 1870, ὅτι ἤρχισαν αἱ μεθοδικαὶ καταπιέσεις τῶν κομιτατζήδων πρὸς τεχνητὴν μεταβολὴν τοῦ ἔθνομολογικοῦ χαρακτῆρος τοῦ τόπου.